

JORMA KURVINEN

KATKERA LATU

Jorma Kurvinen

Katkera latu

SAGA Egmont

Katkerä latu

Cover image: SA-kuva

Copyright © 1981, 2025 Jorma Kurvinen and SAGA Egmont
All rights reserved

ISBN: 9788727300108

1. POD edition

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.sagaegmont.com

Saga is a subsidiary of Egmont. Egmont is Denmark's largest media company and fully owned by the Egmont Foundation, which donates almost 13,4 million euros annually to children in difficult circumstances.

Saga Egmont, Vognmagergade 11, 2 DK-1120 Copenhagen

Aamuhetken varhaisuudesta ja lumituiskusta huolimatta pikkupoikia oli kertynyt asemalle. Tai ei niin pieniäkään. Toisella kymmenellä nämä jo olivat. Mutta sotilasjunan härkävaunuissa maakoilevista miehistä koltiaiset vaikuttivat ihan kakaroilta. Vaikka jääkäripataljoonan miesten keski-ikä oli kolmenkymmenen vuoden paikkeilla, heistä tuntui kuin varhaisnuoruuteen olisi ollut vuosissa mittaamaton aika. Ikuisuus. Jos he olivat koskaan poikia olleetkaan.

– On teillä varmasti joku patruuna joka miehellä, pisamakovoinen juippi sinnitteli. – Jos te olette muka rintamalta tulossa.

Miehet vaunussa kohottautuivat lavereilla.

– Kuulkaas te poikaa, jumaliste. Manninen nauroi.

Manninen tunnettiin 1. Jääkärikomppaniassa ja koko pataljoonassakin nimellä Matruusi. Se johtui paitsi tämän laihansitkeän huulenhieittäjän siviiliammattista, myös siitä, että hän oli suorittanut varusmiespalveluksensa laivastossa, mutta joutunut

kutsuntaviranomaisten jonkin möhläyksen vuoksi maavoimiin ja jääkäripataljoonaan.

Mannisen nauru paljasti lievän humalan. He olivat saaneet muun pataljoonan harmiksi lyhyen pysähdyksen aikana Kuopiossa isketyksi asemalta mustan pullon kauppiaan, joka toimitti heille matkaeväät toisten komppanioiden katsellessa kieli pitkällä nopeimpien ja onnekkaampien miesten tuuria.

Matruusi istui koivupölkylä härkävaunun puoliksi auki työnnetyn oviaukon edessä, lämmitellen selkäänsä kaminan hohteessa äsken asemalle tekemänsä nopean tiedustelulenkin jälkeen.

Laverin reunalla istunut Paavo Kuparinen nousi ylös ja tuli taravaunun oviaukolle.

Alikersantin liki kaksimetrinen olemus sai nappulat siirtymään muutaman askeleen kauemmaksi vaunun luota.

– Eikö teijän, kaverit, pitäis olla koulusa tähän aikaan?

Pojat perääntyivät vieläkin.

Vaistosivatko vekarat tumman tuuheapartaisen jättiläisen olemuksesta jotakin? Väsymyksen. Kyllästymisen. Pettymyksen.

Matkalla Äänislinnasta Iisalmeen oli miesten suhde muuttunut lähes kaikkeen. Alun odotuksen tunnelmat, huhut pysähtymisestä joksikin aikaa lepoon Joensuuhun, Lappeenrantaan tai Kouvolaan olivat nostattaneet ylimittaisen hilpeyden. Koko talven aikana latautunut kireys, väsymys jatkuvaan valppauteen venäläisten tarkka-ampujien suhteen ja valmiuteen torjumaan kanavan toiselta puolelta tehdyt iskut oli vaihtunut vapautuneeseen toiveikkuuteen ja kuvitelmiin varuskuntakaupungin iloista.

Alkumatkasta saivat kaikki miesten näkyviin ilmestyneet siviilit aikaan mukavan jytkehädyksen sisikunnassa. Muistui mieleen koti ja lomat, joita tässä saatettiin odotella. Asemilla nähdyt ihmiset tuntuivat lähes henkilökohtaisilta ystäviltä ja sukulaisilta.

Tunnelmaa oli kestänyt Kouvolaan saakka. Siellä kävi selväksi, että pataljoona ei ollut matkalla ansaitsemaansa kotirintaman iloon, vaan jonnekin pohjoiseen. Kiestinkiin, Uhtualle tai niitäkin ylemmäs.

Ainoa muutos oli pataljoonankomentajan vaihtuminen toiseen, mitä sitäkin pidettiin pelkkänä menetyksenä.

– Tämä on vissiinki Suomen armeijan ainoa pataljoona, Eskolan Arvi oli purnannut Kouvolassa ääneen Wilénin kertoessa joukkueelleen totuuden.

Luutnantti ei ollut sanonut siihen mitään, mutta hänen poikkeuksellisesta totisuudestaan miehet olivat päätelleet, että tieto oli tullut joukkueenjohtajallekin epämiellyttävänä yllätyksenä.

– Jumalauta, ku naiset ratan varrella tietäsivät Willeenin olevan junasa, ne pyssäyttäsivät tämän ja ryöstäsivät pojan sänkyysä, Arvi oli jatkanut äänessään vivahde ylpeyttä, jota joukkue tunki johtajastaan. Vanhaa suomenruotsalaista sukua oleva helsinkiläisekonomi oli vuosi sitten joukkueeseen tullessaan valloittanut kokonaan toisista olosuhteista lähteneet pohjoissuomalaiset reiluudellaan ja räväkkyydellään. Ja kiharatukkaisen tumman luutnantin menestyessä Äänislinnan naismarkkinoilla joukkueesta tuntui kuin kaikki toisetkin olisivat saaneet jotakin.

– Se on irtonainen jätkä, vaikka onki vissiin aatelissukua, joukkueenjohtaja määriteltiin.

Lähes yhtä suosittu oli ollut pataljoonan pitkäaikainen komentaja.

– Saatana, sen vuoksihan se menetettiin, Matruusi oli tullut kinnut.

Manninen ei ollut siinä aivan väärässäkään. Komentaja lähti everstiluutnantiksi ylennettynä isommille vakansseille.

– Eikä samanlaista miestä tartte ootella tilalle, sanokaa mun sanoneen, Sippi oli uhonnut.

– Ei nyt arvioija miestä ennen ko on nähtykää, Alatalon Einari oli hillinnyt.

Se oli lopettanut puheet sillä kertaa. Ei sen vuoksi, että asia olisi siitään valmistunut, mutta kukaan ei viitsinyt kinata Sipin ja Alatalon kanssa. Alatalo oli oikeassa ja Sippi taas ei antaisi periksi oli miten väärässä tahansa.

Iisalmeen tultaessa oli komentaja yhtä tuntematon kuin Kouvolassakin. Majuri Vaarala oli ottanut Mikkelissä vähin juhla-lisuuksin pataljoonan komentoonsa. Vaalea nelissäkymmenissä oleva keskimittainen mies, siinä kaikki minkä joukkue oli ehtinyt todeta ennen kuin matka jatkui ja uusi komentaja katosi vanhaan ensimmäisen luokan matkustajavaunuun, jossa upseerit tekivät matkaansa puolta epämurkavammin, pystymättä nukkumaan kunnolla kuten miehet härkävaunujen lavereilla.

Kouvolassa pataljoonalle tarjotun tulevaisuudennäkymän jälkeen kukaan miehistöstä ei tuntenut erityistä kiinnostustakaan komentajaa kohtaan. Eikä mihinkään muuhunkaan.

Kaikki oli ruvennut tuntumaan merkillisen yhdentekevältä.

Katsoessaan nyt Iisalmen asemalla vaunun edestä perääntyviä koulupoikia alikersantti Paavo Kuparinen hätkähti omaa tunteet-tomuuttaan heitä kohtaan.

Nuorin noista pojista ei ollut kuin pari vuotta hänen esikois-poikaansa, Jannea, vanhempi. Mutta hän katseli hankintamatkal-laan pettyneitä koltiaisia minkään liikahtamatta hänen sisimmäs-sään.

Tämä tunne oli ruvennut kehittymään Kouvolan jälkeen. Se oli kai jonkinlaista alitajuista torjuntaa. Siviilien näkeminen ei ennakoinut heille mitään henkilökohtaista. Hankien keskellä pil-

kottavat kylät, taloista sota-ajasta huolimatta vilahtelevat kotoiset valot, navetta-askareilleen pihan poikki kulkevat naiset eivät tehneet parhaassa tapauksessa mitään vaikutusta. Ja jos tekivät, saivat aikaan vain viiltävän haikeuden- ja kivuntunteen.

Nähdessään eilen ennen illan pimenemistä jossakin Mikkelin pohjoispuolella miten savut kohosivat monista maalaistalojen saunoista Kuparinen oli vetäytynyt laverille loukkoonsa ja pysytellyt siellä vilkaisematta ulos edes koko pysähdyksen aikana Kuopiossa.

Mikseivät ne nukuttaneet miehiä, jotka tällä tavalla piti siirtää läpi maan rintamanosalta toiselle?

Pisamakasvoinen poika ratapihalla nosti uhmakkaasti leukaansa. Juippi oli ilmeisesti parempien ihmisten lapsia. Sillä oli uusi karvalakki, tuliterät sarkahousut ja -pusero, ja sen jaloissa komeilivat riukuvarsisaappaat, jotka olivat tulleet muotiin heti kun nahka Suomesta rupesti loppumaan.

Luultavasti pojan isällä jossakin kuolemantärkeässä tehtävässä täällä Iisalmessa oli samanlaiset kampeet. Ja puukko vyöllä, antamassa rintamanpelkääjälle miehistä valmiuden tuntua.

– Paskat nämä mistään rintamalta tuu, poika äsähti. – Pelkkiä hevosmiehiä matkalla toisesta savotasta toiseen.

Sen sanottuaan poika pyörähti ympäri ja sänttäsi juoksuun. Kaverit painattivat jäljessä.

– Poika hei! Matruusi kiljui kallistellen pölkkyä jolla istui. – Jos sulla on komeita isojasiskoja, niin käske niitten käyvä asemalla.

– Niille meillä on patruunoita, Sippi karjui laverilta, ikkuna-luukun raosta.

Pojat paransivat juoksuaan. Joku vilkuili taakseen varmistuen ettei heitä seurattu.

Asemarakennuksen nurkalla juipit olivat törmätä Eskolan Arviin.

– Pojat, hei!

Jokin Matruusin äänessä sai joukkueen havahtumaan laiskansitkeästä horroksestaan.

– Mitä nyt? Alatalon Einari kysyi äänessään huolestuneisuus.

– Voitte tulla kattomaan, herra kersantti.

Matruusi nousi pölkyltä ja työnsi ovea enemmän auki.

Alatalo oli jo parin muun miehen kanssa pystyssä keskivau-
nussa ja tuijotti asemarakennuksen nurkalle, josta melkein neli-
kulmaisen mallinen voimanpesä Arvi Eskola juoksi kohti junaa ja
joukkueensa vaunua heiluttaen kättään varoittavasti.

Oviaukolle kurkottava kersantti huokasi raskaasti.

– Mitä sillä nyt on? Alatalo kysyi odottamatta kenenkään vas-
tausta. – Onko Häikiö vaunusa?

– Nukkuu, Arttu Keskitalo ilmoitti.

Alatalo ja Häikiö olivat pakkikavereita, niin erilaisia kuin mie-
hinä olivatkin. Einari Alatalo oli uskovainen mies ja Yrjö Häikiö
omien sanojensa mukaan elämälle perso syntinen. Mutta kave-
rukset olivat rajanaapureita siviilissä ja yhteisen traktorin ja pui-
makoneen omistajia, mikä Einarin ilmoituksen mukaan oli ainoa
syy, jonka vuoksi hän piti Häikiötä hengissä. Einari itse kun ei ol-
lut konemiehiä.

– Herättele, Raappana, sitä, jos se on kovin öljyisään, Alatalo
pyysi ylälaverilla makoilevaa uskonveljeään. – Eskolan Arvi ei
juokse turhan vuoksi.

Arvi oli siviilissä taksikuski. Amerikoissa rahansa tienannut
mies, joka oli laittanut pirssin kotimaahan ja -pitäjään palattuaan.
Jostakin merkillisestä syystä Arvi oli kuitenkin säilyttänyt autossa
istuessaankin reaktiokykynsä ja voimansa. Jotkut epäilivät sen

hihtäneen salaa, kun se ei periaatteittensa vuoksi ilennyt tulla suojeluskunnan harjoituksiin.

Arvi ei liikkunut rintamallakaan yhtään askelta turhan vuoksi. Mutta kun hän lähti liikkeelle, siinä jäivät hitaammat matkasta.

– Riekkukaa siellä vähemmän, jumaliste! Arvi karjui. – Vai haluatteko te kaikki saaha herrat kimppuunne?

Toisistakin vaunuista katseltiin Eskolaa. Hän sulki suunsa ja paransi vielä vauhtia.

Vasta aivan vaunun luo ehtiessään hän henkäisi:

– Se saatanan koninkuljettaja narrautti ittesä.

– Missä, jumalauta? Matruusi ähkäisi.

– Se on juonu ittesä umpitinnaan ja lähtee sitte koikkelehti-maan ihmisten ilmoille, Eskola raivosi.

Sakki kirosi.

Kuparinen katsoi asemarakennuksen suuntaan.

– Nyt sieltä jo tullaan!

Majuri Vaarala, uusi pataljoonankomentaja, käveli ensimmäisenä. Hänen takanaan tuli heidän komppaniansa päällikkö, kapteeni Ounasvirta kävellen vierekkäin Wilénin kanssa. Luutnantin takana känkkäsi pataljoonan pappi, sotilaspastori Virransalo. Pivun-
runtorjuja oli toiminut Talvisodassa kk-joukkueen johtajana ja haavoittunut koipeensa, joka oli jäänyt jäykäksi. Virransalon ei olisi tarvinnut lähteä laisinkaan rintamalle, mutta se oli tullut vapaaehtoisesti sotilaspapiksi.

Normaalivauhtia käveltäessä Virransalo pystyi peittämään linkkaamisen, mutta yrittäessään nyt pysytellä lujasti eteenpäin viuhkovan komentajan kannoilla pappi joutui paljastamaan rampuutensa.

Lujasta yrittämisestä huolimatta pastori oli jäädä takana marsivien sotapoliisien ja yhden siviilikonstaapelin jalkoihin. Vain

näitten keskellä kädet taskussa lonsivan Heikuran jarruttelu pelasti pastorin.

Eskolan Arvi väistyi syrjemmäksi Ensimmäisen joukkueen vaunun edestä herrojen ehtiessä sen kohdalle.

Tulijat pysähtyivät. Pataljoonankomentaja katsoi Wiléniin.

– Tulkaas pojat kaikki ulos sieltä vaunusta, luutnantti käski.

– Ja nopeasti! Ounasvirta ärjäisi.

– Heräkkääpä, äijät, Pekka Karppinen puisteli viimeisiä nukkujia. – Pitäis mennä ulos.

Yksi toisensa jälkeen joukkueen miehet tipauttelivat itsensä oviaukosta alas.

– Otetaan, Pekka, jonkinlaista muotoa, Wilén ehdotti.

Karppinen oli ylikersantti ja joukkueen varajohtaja.

– Neliriviin siihen, Karppinen määräsi. Vilkaisi sitten pataljoonankomentajaan ja lisäsi: –Järjesty!

Vaunu tyhjeni.

– Jos usijampi mies tarvitaan, niin pittää ottaa toisista vaunuista, viimeisenä tuleva Häikiö ilmoitti.

Herrat eivät noteeranneet hänen sanojaan.

– Jokainen reppu tarkastetaan ja kaikki alkoholi takavarikoidaan, Vaarala toisti aikaisemmin asemarakennuksen toisella puolella antamansa käskyn.

Sotapoliiseja vetävä kersantti kosketti rautalangoilla ryhdistettyä talvilakkiaan oikealla kädellään ja napsautti asennon.

– Käskystä, herra majuri!

Virkakunta nousi vaunuun.

Poliisien keskellä seissyt Anttoo katseli joukkueen suuntaan.

– Te, sotamies Heikura, pysytte siinä, Ounasvirta karjui.

Komppanianpäällikön kasvot ja niska punoittelevat.

Kapteenin ilme sai joukkueen ryhmäajoneuvon ajomiehen

ryhdistäytymään ja vetämään kädet housuntaskuista. Kun ei kuitenkaan löytänyt niille sopivaa asentoa Heikura kohta työnsi ne takaisin taskuihinsa.

Wilén oli harpannut hivenen erilleen herraseurueesta. Luutnantin katse kulki huolestuneena hänen joukkueensa miesten olemuksessa, mutta lientyi ehtiessään joukon viimeisiin miehiin. Kukaan, Huovinenkaan, ei ollut yhtä humalassa kuin Heikura. Tai ei ainakaan näyttänyt sitä.

Sikeimminkin nukkuneet ja pahimmassakin hiprakassa olleet miehet olivat ulkoilmaan päästyään havahtuneet niin paljon, että tajusivat tilanteen vakavuuden. Kukaan ei vetänyt suutaan hymyn komppanianpäällikön ”sotamies Heikuralle”.

Kun kapteeni Ounasvirta puhutteli miehiään normaalisti, nämä olivat ”jääkäreitä”. Mutta ollessaan päällikkönsä epäsuosiossa rivimies kuuli aina kutsuttavan itseään sotamieheksi.

Reppujen tarkastus pimeässä härkävaunussa, kaikkien mantteleiden, olkien ja heinien keskellä lavereitten ahtaudessa ei ollut mikään vaivaton puuha ja vei aikaa. Tajutessaan että härkävaunun edustalla tarkastuksen tulosta odotteleva upseerijoukko voisi helposti näyttää koomiselta pataljoonankomentaja etsi toimintaa.

- Luutnantti Wilén.
- Herra majuri!
- Tarkistakaa, että joukkueestanne ei ole muita miehiä harhailmassa pitkin Iisalmea.
- Kyllä tarkistan, herra majuri. Ylikersantti Karppinen!
- Herrra ...tti.
- Karppinen otti jopa jonkinlaisen asennon.
- Ottakaa luku.
- On parempi pitää nimenhuuto, luutnantti Wilén.

Komppanianpäällikkö halusi omasta puolestaan auttaa komentajaa ajan kuluttamisessa edes siedettävän mielekkäästi.

– Nimenhuuto, herra kapteeni, Wilén kuittasi ja antoi edelleen käskyn Karppiselle.

Ylikersantti ei tarvinnut mitään listoja. Hän muisti joukkueen ulkoa vaikka unessa.

– Alatalo.

– Täällä.

Kersantin vastaus oli puolittain huokaus. Alatalo oli yrittänyt Kuopiossa puhua joukkueelle järkeä, mutta saanut vain uskonveljensä mukaan. Yhdessä Raappanan kanssa hän oli yrittänyt vaikuttaa niin Manniseen kuin Sippiinkin, mutta tuloksetta.

Nähtyään yrityksen toivottomuuden Alatalo oli keskittynyt holhoamaan Häikiötä ja moittimaan Huovista, kärsien tappion näittenkin kanssa. Traktorikaveri ilmoitti ottavansa ilolla osaa jokaiseen syntiin, johon tällä läpikulkumatkalla olisi pienikään tilaisuus ja joukkueen kuopus sulki korvansa kaikilta vanhempiensa uskonveljien muistutuksilta kodin henkisestä perinnöstä.

– Eskola.

– Täällä.

Pirssisuhari oli siirtynyt joukkueen järjestäytyessä toisten mukaan muotoon. Hänen katseensa seuraili vaunussa möyri-
vien tarkastajien työskentelyä. Karppinen huomasi kuvittelevansa lyhyen hetken ajan ajatuksia, jotka velloivat Arvin tuikean nelikulmaisen olemuksen suojissa. Vaunun edustalla seisoskelevan herratoka-
n pörssiarvo ei tainnut olla kovinkaan korkealla taksimiehen noteerauksissa.

Toivottavasti se ei esittäisi ääneen mitään kuuluisista vertailuistaan amerikkalaisen mahtimiehen ja suomalaisen viskaalin välillä, Karppinen ajatteli.

- Huovinen.
- Täälä.
- Häikiö.
- Täälä.
- Keränen.
- Täällä.

Ylikersantti piti tahallaan kiirettä Huovisen ja Häikiön kohdalla. Poika oli tuiskeessa kuin kekrinpitäjä ja Yrjönkin silmissä vilkkui liian riehakkaasti. Pirun Alatalo, kun ei saanut pidetyksi kurissa edes traktorikaveriaan.

Keräsen silmissäkin oli kiiltoa, mutta se ei johtunut ainakaan viinasta. Mane ei käyttänyt edes annosviinojaan.

Karppinen yritti nähdä korpraalista muita oireita. Keränen oli kastellut itsensä toissapäivänä lastauksessa ja joutunut hikisenä seisoskelemaan leikkaavassa viimeisessä tuntikaupalla. Miehet kesivät sellaisen paljon rankemmilla partiomatkoilla saamatta edes nuhaa, mutta jostakin syystä Keränen oli sairastunut ja eilen oli ruvennut nousemaan kuume.

Pataljoonan lääkäri oli väittänyt sitä henkiseksi oireeksi Kouvolan pettymyksen vuoksi.

Karppinen oli ollut valmis uskomaankin sellaiseen. Keränen oli jollakin tavalla herkkäsieluisempi tyyppi kuin he yleensä. Siihen saattoi vaikuttaa kaikki tuollainen syvästi.

Mutta nyt Manen silmien kiilto ja poskipäillä erottuvat voimakasrajaiset puna-valko-läiskät saivat Karppisen pelkäämään keuhkokuumetta. Tauti ei vähässä kummassa päässyt kiinni näihin lujiin miehiin, mutta kun se sitten tuli, se oli tavallisesti kova.

Karppinen irrotti katseensa Keräsestä.

- Keskitalo.
- Täällä.

Pienikokoinen, sitkeä kuusamolainen oli vesiselvä. Arttu oli se, jolta yhdessä Keräsen kanssa löytyi lämmikkeeksi repun taskusta hokmannipullollinen annosviinaa vielä sittenkin, kun se oli loppunut koko muusta pataljoonasta.

– Minen oo koskaan vastustanu viinaa moraalin vuoksi. Hyvältä se maistuu oikeen pakkaspäivän iltana mettämiehen suussa, Keskitalo oli määritellyt joskus kantansa. – Mutta mulla ei oo koskaan ollu varraa totutella sen juomiseen. Minä kun en huonoista aineista välitä ja hyviin ei rahat riitä.

Liekö Arttu ollut kovin usein viinatiskin lähelläkään. Se oli pitkä reissu, kun lähti likeltä rajaa Kuusamon koilliskolkasta Ouluun.

Karppisen ja Keskitalon katseet kohtasivat. Arttu siristi silmiään. Se oli semmoinen salanauraja. Enempi huvittunut herrojen puuhista kuin närkästynyt niistä. Se oli koko ikänsä ottanut leivän niin kovista olosuhteista, ettei siellä herroja juuri näkynyt enempää haitaksi kuin hyödyksikään. Karppinen oli ollut vaistoavinaan Keskitalosta eräänlaisen lystäilevän uteliaisuuden upseereja kohtaan. Hiukan samanlaisen kuin miehisen miehen suhtautumistavan alle kouluikäiseen lapseen.

Karppinen käänsi kiireesti katseensa seuraaviin miehiin ja antoi tulla rotlana nimiä. Muut upseerit tuskin olisivat ymmärtäneet mitään, vaikka he Artun kanssa olisivat mutristelleet naamaansa miten tahansa, mutta Wilénin peijoonista ei koskaan tiennyt.

Kolmanneksi viimeisen miehen kohdalla Karppinen hidasteli.

– Raappana.

– Täällä.

Alatalon uskonveli oli kokonaan toista tyyppiä kuin Einari itse. Raappana oli hiljainen ja sulkeutunut. Siltä sai yksisanaisia vastauksia, kunhan itse kysyi ensin.

Raappanalle oli pataljoonan lähtö linjasta merkinnyt pienoista hössäkkää. Sillä oli kaikenmaailman visakuppia valmiina ja puolitekoisena sen viidessäkin paikassa ja koko varaston matkaansaa-minen oli näyttänyt täysin epätoivoiselta.

Karppinen tiesi, että sekä joukkueen reessä että useamman kuin kahden miehen repussa oli Raappanan kamoja. Pojat soittivat sille poskeaan ahneudesta, mutta sisimmässään arvostivat Eeron sitkeyttä. Mies teki joka ainoana vapaahetkenä pahkatöitä fanaattisen määrätietoisesti ja lähetti viimeisenkin niistä saamansa markan kotiinsa, jossa vaimo huolehti yhdeksästä vuoden väliajoin syntyneestä jälkeläisestä.

Raappana oli nytkin varmasti huolissaan sekä pahkoistaan että siitä rähinästä, jonka niiden kuormasta löytyminen aiheuttaisi, jos joukkueen ajoneuvotkin joutuisivat tarkastettaviksi. Jollakin olisi varmasti sanomista Raappanan romppeista, vaikka ne oli otettu mukaan sanattomalla yhteisellä päätöksellä.

Oliko Eero nukkunutkaan ollenkaan? Ainakin mies näytti entistä kalpeammalta ja silmäpussit sen naamalla olivat kummallisen mustanpunaiset.

Sippi muodosti terveempuna koine naamoineen jyrkän vastakohdan Raappanalle.

Vieraampi olisi ainakin kertavilkaisun jälkeen sanonut, että Raappana oli juonut viime päivinä itsensä rapakuntoon: niin surkean kohmeloiselta se näytti tervettä elämää viettäneen Sipin viressä.

Tilanne oli täsmälleen päinvastoin.

– Joo! Sippi röyhtäisi suustaan vastaukseksi Karppisen nimenhuutoon.

Ylikersantti kääntyi nopeasti yksinään seisovan Anttoon suuntaan.

– Ja Heikura.

Anttoo kiskoi toisen kätensä taas housuntaskusta ja heilautti sitä vaisusti.

– Täälä.

Oli parempi että herrat kiinnittivät huomionsa ajomieheen kuin Sippiin. Anttoohan oli jo palanut. Sille tuskin kävisi sen kummemmasti kuin kävi.

Ounasvirta oli todennäköisesti huomauttamaisillaan Anttoolle sotilaallisesta käyttäytymisestä, mutta juuri sillä hetkellä ojentautui sotapoliisikersantti härkävaunun oviaukkoon.

– Herra majuri, tarkastus suoritettu!

Vaarala kosketti päähinettään. Ennen kuin pataljoonankomentaja ennätti kysyä mitään sotapoliisi siirsi selkensä takana piilottelemansa käden näkyviin.

Mies roikotti kahta liki täynnä olevaa viinapulloa sormiensa välissä.

– Voi perkele!

Sipin kirouksessa oli salailematonta harmia.

Sotapoliisikersantin huulilla käväisi huonosti salattu hymy. Tämä saattoi olla miehen sotakokemusten huippukohtia. Kokoonaan toista luokkaa kuin hamstrausmatkalta palaavien kaupunkilaisnaisten maitoastioiden kaateleminen.

– Herra majuri, tarkastetaanko koko juna?

Ärtymys kulki pataljoonankomentajan kasvojen yli.

– Tämä riittää kyllä.

Kersantin koko olemuksesta paistoi vastalause ja pettymys.

– Kiitoksia, kersantti!

Sotapoliisi kosketti päähineensä reunaa. Vaarala vei ilmeisesti mieheltä talven suurimman roolin, mutta pataljoonankomenta-

Joskus vaara on lähempänä kuin arvaatkaan.

Eletään jatkosodan talvea 1942–1943. 1. komppanian ensimmäinen joukkue on matkalla yhdeltä rintaman osalta toiselle. Junan ikkunoista näkyy siviilejä, kotoisia valoja ja lämpimistä saunoista kohoavia savunoroja, mutta miehet suhtautuvat edessä odottavaan koitokseen huumorilla. Joukkue on kadehdittavan yhtenäinen, ja myös luutnantti Wilén nauttii miestensä luottamusta.

Yhtenäisyys ei kuitenkaan ole niin aukotonta kuin kaikki luulevat. Perillä miehiä odottaa raskas taistelu, joka käy vieläkin raskaammaksi, kun käy ilmi, että komppaniassa on vakoilija ja maanpetturi.

Jorma Kurvinen (1931–2002) oli suomalainen kirjailija, joka tunnetaan erityisesti sotaromaaneistaan sekä Susikoiran Roi-kirjasarjastaan. Kurvinen sai Valtion kirjallisuuspalkinnon kolmesti.